

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

Pro rege Deiotaro ad C. Caesarem. Oratio XLIII.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-431](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-431)

Pro Deiotaro. Fo. CCXXVII.

pro Ligario petuit tui necessarii. vidi em, & cognoui qd maxime spectares cu p alicui salute multi laboraret: causas apud te rogatiu gratiores ee, q preces: neq spectare q tuus eet neces sarius is, q te oraret: sed q illius, p quo laboraret. Itaq tribuis tu qde tuis ita multa, vt mih beatiore illi esse videant interdum, q tua liberalitate fruunt, q tu ipse, q illis ta multa concedis. sed video tn apud te causas vt dixi rogatiu valere plus q preces: ab isq te moueri maxime, quoru iustissimu dolore videas i petedo. In Q. Ligario cõseruado multis tu qde gratu facies necessariis tuis, sed hoc queso cõsidera, qd soles. possum fortissimos viros Sabinos, tibi proba tissimos, totuq agru Sabinu flore Italię, robur Reipu. pponere. nosti optime hoies. aduertere horu oim moestitiã, & dolore. huius T. Brochi, de quo non dubito qd existimes, lachrymas, squaloreq, ipsi, & filii vides, qd de fratrib dicã: noli Cesar putare de vni capite nos agere. aut tres Ligarii retinedi in ciuitate sunt, aut tres ex ciuitate exterminadi. qd uis exiliu his est optatius, q patria, q dom, q dii penates, vno illo exulãte. si fraterne, si pie, si cu dolore faciut, moueat te horu lachryme, moueat pietas, moueat germanitas, valeat tua vox illa, que vicit. te em dicere audiebam: nos oes aduersarios putare, nisi q nobiscu essent: te oes, q cõtra te nõ essent, tuos. Vides ne igit huc splendorẽ, oem hac Brochoru domu, huc L. Martiu, C. Ceferiu, L. Cornificiu, hosce oes Equites Ro. q adsunt veste mutata, nõ solu notos tibi, veru etiã pba tos viros, q tecu fuerut! Atq his maxime irascebamur, & hos requirebamus, & his nonnulli minabant. cõserua igit tuis suos: vt queadmodu cetera, que dicta sunt a te, sic hoc verissimu reperiaẽ. Qz si penitus pspicere posses cõcordiã Ligarioru, oes fratres tecu iudicares fuisse. an pot qsq dubitare qn si Q. Ligari i Italia esse potuisset, i eadẽ sentẽtia fuisset futurus, in qua fratres fuerut: qs est, q horu cõsensum cõspirantẽ, & pene cõflatum, in hac ppe aequalitate fra terna nõ nouerit: q hoc nõ sentiat: qd uis pri futurũ fuisse, q vt hi fratres diuersas sentẽtias fortunaq sequerent. Volũtate igit oes tecu fuerut. tẽpẽtate abrept est vn. q si cõsilio id fe cisset, esset eoru similis, quos tu tn saluos esse voluisti. Sed ierit ad bellũ, dissenserit nõ a te so lu, veru etiã a fratrib, hi te orãt tui. Equidẽ cu tuis oib negotiis interessẽ, memoria teneo qualis tũ T. Ligarius Questor Vrban fuerit erga te, & dignitatẽ tuã. sed parũ est me hoc me minisse: spero etiã te, q obliuisci nihil soles, nisi iniurias: quoniã hoc est animi, quoniã etiam ingenii tui: te aliqd de hui Questoris officio cogitatẽ, etiã de aliis qbusdã Questorib remi niscetẽ recordari. Hic igit T. Ligarius, q tũ nihil egit aliud, neq em hec diuinabat, nisi vt tu eũ studiosum, & bonũ virũ iudicares: nũc a te supplex fratris salutẽ petit, quã hui admonit officio cu vtrisque his dederis, tres fratres optimos, & itegerrimos, nõ solu sibi ipsos, neq his tot ac talib viris, neq nobis necessariis, sed etiã Reip. cõdonaueris. Fac igit qd de hoie nobi lissimo, & clarissimo M. Marcello restituto fecisti nup in curia, nũc idẽ in foro de optimis & huic omni frequẽtię pbatissimis fratribus. vt cõcessisti illũ Senatũ, sic da huc populo, cuius voluntatẽ clarissimã semp habuisti. & si ille dies tibi gloriosissimus, populo Ro. gratissimus fuit, noli obsecro dubitare C. Cesar simile illi glorię laudẽ qsepissime querere. nihil est em ta populare q bonitas: nulla de virtutib tuis plurimis, nec gratior, nec admirabilior misericor dia est. hoies em ad deos nulla re propius accedut, q salutẽ hoibus dãdo. nihil habet nec for tuna tua maius, q vt possis, nec natura tua melius, q vt velis cõseruare q plurimos. Longio rem orationem causa forsitã postulat, tua certe natura breuiorem. quare cum vtilius esse ar bitrer te ipsum, q me, aut queq loqui tecum, finem iam faciam. tãtum te ipsum admonebo, si illi absentĩ salutem dederis, pãsentibus his omnibus te daturum.

Fraterne

Cesar ni hil nisi in iurias obli uisci solit

Bonitas sũ me popula ris. Misericor dia Cesaris

PRO REGE DEIOTARO AD C. CAESAREM. ORATIO. XLIII.

VM IN OMNIBVS CAVSIS GRAVIORIBVS C. CAE sar initio dicendi comoueri soleã vehemẽtius, q videtur vel vsus, vel atas mea postulare: tum in hac causa ita me multa perturbãt, vt quantũ mea fides studii mih afferat ad salutem Regis Deiotari defendendã, tantum facultatis timor detrahat. Primũ dico pro ca pite fortunisque Regis: qd ipsum etsi nõ iniquũ est, in tuo duntaxat periculo: tamen est ita inusitatũ, regem capitis reũ esse, vt ante hoc tempus non sit auditum. Deinde eum Regem, quẽ ornare antea cu eto cu Senatu solebamus, pro perpetuis eius in nostram Remp. me ritis, nunc contra atrocissimu crimen cogor defendere. Accedit vt

Rex Deio tarus capi tis reũ.

Oratio

Crudelis, accusatorū alterius crudelitate, alterius indignitate perturber. crudelis Castor, ne dicam sce-
 ne dicā sce- leratum, & impiū: qui nepos auū in discrimen capitis adduxerit: adolescentiāq; suā terrorē
 leratum & intulerit ei, cuius senectutē tueri, & tegere debebat: cōmendationēq; ineuntis etatis ab impie-
 impium. tate, & scelere duxerit: auī seruū corruptū pramiis ad accusandū dominū impulerit, a lega-
 torū pedibus abduxerit. Fugitiuū autem dominū accusantis, & dominum absentem, & domi-
 num amicissimū nostrae Reip. cum os videbam, cum verba audiebam, non tam afflictam re-
 giam conditionem dolebam, q̄ de fortunīs cōmunibus extimescebam. nam cū morē maiorū
 de seruo in dominū, ne tormentis qdē quāri liceat: in qua quāstione dolor verā vocem eli-
Eculeus. cere possit, etiam ab inuito: exortus est seruus, q̄ quē in eculeo appellare nō posset, eum accu-
 set solutus. Perturbat me C. Cēsar etiā illud interdū: qd̄ tamen, cum te penitus recognouit, tū
 mere desino. re em̄ iniquū est, sed tua sapientia sit æquissimū. nam dicere apud eum de facino-
 re, contra cuius vitam consiliū facinoris inisse arguare, si per se ipsum cōsideres, graue est. ne-
 mo em̄ fere est, q̄ sui periculi iudex, nō sibi se æquiorē, q̄ reo prabeat. sed tua Cēsar præstans
 singularisq; natura hunc mihi metū minuit. non em̄ tam timeo, quid tu de Rege Deiotaro,
 q̄ intelligo qd̄ de te cæteros velis iudicare. moueor etiā loci ipsius insolentia, q̄ tantam cau-
 sam, quanta nulla vnq̄ in disceptatione versata est, dico intra domesticos parietes, dico extra
Oratorum conuentū, & eam frequētiā, in qua oratorum studia niti solent: in tuis oculis, in tuo ore, vul-
studia in tuq; acquiesco: te vnū intueor, ad te vnum omnis mea spectat oratio: quæ mihi ad spem ob-
frequentia tinendæ veritatis grauissima sunt, ad mortū animi & ad omnem impetum dicendī contentio
nituntur. nemq; leuiora. Hanc em̄ C. Cēsar causam si in foro dicere eodem audiente, & disceptante te:
 quantā mihi alacritatē Populi Ro. cōcurfus afferret! quis em̄ ciuis ei Regi nō faueret, cuius
 omnem ætatem in populi Romani bellis consumptam esse meminisset! spectarem Curiam, in
 tuerer forū, cælum deniq; testarer ipsum. sic cum & deorū immortalū, & populi Ro. & Sena-
 tus beneficia in Regē Deiotarū recordarer, nullo modo mihi deesse posset oratio. Quæ quo-
 niam angustiora parietes faciunt, actioq; causæ maxime debilitatur loco: tuū est Cēsar, q̄ pro
 multis sæpe dixisti, qd̄ nūc mihi animi sit, ad te ipsum referre: quo facilius tum æquitas tua,
 tū audiendī diligentia minuat hanc perturbationem meam. Sed anteq̄ de accusatione ipsa di-
 co, de accusatorū spe pauca dicam. qui cū videant neq; ingenio, neq; vsu, atq; exercitatione
 rerum valere, tamē ad hanc causam nō sine aliqua spe, & cogitatione venerūt. Iratum te Re-
 gi Deiotaro fuisse non erant nescii: affectū illū q̄busdam incōmodis, & detrimentis propter
 offensionem animi tui meminerant: teq; cum huic iratum, tum sibi amicū cognouerant:
Anim⁹ ex- cumq; apud ipsum te, de tuo periculo dicerent, fore putabant, vt in exulcerato animo facile
ulceratus. fictum crimen insideret. Quamobrem hoc nos primum metu Cēsar per fidē, & constantiam,
 & clementiam tuam libera, ne residere in te vllam partē iracundiæ suspicemur. per dexteram
 te istam oro, quam Regi Deiotaro hospes hospiti porrexisti: istam inquam dexteram, non tã
 in bellis, & in præliis, q̄ in promissis, & fide firmiorē. tu illius domum inire, tu vetus hospiti-
 tium renouare voluisti: te eius dii penates acceperūt: te amicū & placatū Deiotari Regis
Cæsar se- aræ fociq; viderunt. cum facile exorari Cæsar, tum semel exorari soles: nemo vnq̄ te placa-
mel exora- uit inimicus, qui vllas resedisse in te simultatis reliquias senserit. q̄q; cui sunt inauditæ cum
batur. Deiotaro querelæ tuæ: nunq̄ tu illum accusauisti vt hostem, sed vt amicū, officio parum
 functū, q̄ propensior in Cn. Pompeii amicitiam fuisset, q̄ in tuam, cui tamen ipsi Regi ve-
 niam te daturum fuisse dicebas, si tum auxilia Pompeio, vel si etiā filium misisset, ipse tamen
 excusatione ætatis vsus esset. itaq; cum maximis eum rebus liberares, perparuā amicitiaē cul-
 pam relinquebas. itaq; non solū in eum non animaduertisti, sed omni metu liberauisti, hospiti-
 tem agnouisti, regē reliquisti. neq; em̄ ille odio tui progressus, sed errore cōmunī lapsus est.
 Is rex, quē Senatus hoc noīe sæpe honorificentissimis decretis appellauisset, q̄q; eū illū ordinē
 ab adolescētia grauissimū sanctissimūq; duxisset, iisdē rebus est perturbatus, homo lōginquus
 & alienigena, q̄bus nos in media Rep. nati, sempq; versati. cū audisset Senatus cōsentiētis au-
 thoritate arma sumpta: Cōsulibus, Prætoribus, Tribunis ple. nouis Imperatorib⁹ Rēp. defen-
 dendā datā: mouebat animo, & vir huic imperio amicissimus de salute populi Ro. extimesce-
 bat, in qua etiā suā inclusam esse videbat. in summo tamē timore quiescēdū sibi esse arbitra-
 bat. maxime vero perturbatus est, vt audiuit Cōsules ex Italia profugisse: oēsq; cōsulares, sic
 em̄ nunciabat, cunctū Senatū, totā Italiā, esse effusam. talibus em̄ nunciis & rumoribus pare-
 bat ad orientē viā, nec vllī veri subsequebant. nihil ille de conditionibus tuis, nihil de studio

Pro

cōcordia, & pacis, m
 que cū ita essent, tam
 ignosce, ignosce Cēs
 mus in quē, cum
 xima, neq; em̄ si tu
 memori amissimū
 ria, quātū honores p
 cerat gloria, quāto
 admirantes numeri
 nit hoc misero fata
 spatio solū, verū et
 vt socius: vel euoca
 ad insequentē: idē
 peio discessit: ipse
 rat, fatifacitū esse
 paruit, ille exercitū
 sum ad eum, quē tu
 le iterū, ille tertio
 culo obiecit, tecūq;
 a te in eam partem
 ris, is igitur nō mod
 mi te lux interficere
 res, vt em̄ omittā, cu
 tanta importunitat
 ius tanta ferocitatis
 animi, a quo rex app
 ris fuit: oēs Reges, q
 omnia deniq; omni
 cōiuge, cū clarissimo
 credo hęc homo me
 prudentior: q̄q; hoc
 fendendū puto. not
 ro, qui modo Popu
 sit audita! Qd̄ igit
 sentis exitii: nec in
 mine minime stulto
 se qdē. Cum, inquit,
 cus erat qd̄, in quo
 prius q̄ accuberes, d
 cari. In crimen, en ca
 far initio, cū est ad
 esset, ab ipso adol
 om subornabit, si q
 tudine criminandi nō
 tuit: primo occultu
 potest. si palam te in
 veneno, Iouis illius q
 quod igit te occultu
 vt putabat, sed nō
 men contenti: Tu na
 le, quid postea in De
 erat alius infideli
 vnam aut duas eode
 conuulso comiter, q

Pro Deiotaro. Fo. CCXXVIII.

cōcordiā, & pacis, nihil de conspiratione audiebat certorū hominū contra dignitatē tuā. quā cū ita essent, tamē vsq; eo se tenuit, quoad a Cn. Pompeio ad eū legati literēq; venerūt. Ignosce, ignosce Cēsar, si eius viri auctoritati Rex Deiotarus cessit, quem nos oēs secuti sumus: in quē, cum dii atq; homines omnia ornamenta congerissent, tū tu ipse plurima, & maxima, neq; eī si tuā res gesta ceterorū laudibus obscuritatē attulerunt, idcirco Cn. Pompeii memoriā amissimus, quantū nomen eius fuerit, quātā opes, quāta in omni genere bellorū gloria, quātā honores populi Ro. quanti Senatus, quanti tui, q; ignorat: tātō ille superiores vicerat gloria, quāto tu oībus prestisti, itaq; Cn. Pompeii bella, victorias, triūphos, cōsulatus, admirantes numerabamus: tuos enumerare non possumus. Ad eū igitur Rex Deiotarus venit hoc misero fataliq; bello, quē ante iustis hostilibusq; bellis adiuuerat: quocū erat non hospitio solū, verū etiā familiaritate cōiunctus, & venit, vel rogatus, vt amicus: vel accersitus, vt socius: vel euocatus, vt is, q; Senatū parere didicisset, postremo venit vt ad fugiētē, nō vt ad insequentē: idest ad periculi, nō ad victoriā societātē. Itaq; Pharsalico prelūo factō, a Pompeio discessit: spem infinitā persequi noluit: vel officio, si qd debuerat, vel errori, si quid nescierat, satisfactum esse duxit: domū se cōtulit, teq; Alexandrinū bellū gerente, vtilitatibus tuis paruit, ille exercitum Cn. Domitii amplissimi viri, suis tectis, & copiis sustentauit: ille Ephesum ad eum, quē tu ex tuis fidelissimū, & probatissimum omnibus delegisti, pecuniā misit: ille iterū, ille tertio auctionibus factis pecuniā dedit, qua ad bellū vtereris: ille corpus suū periculo obiecit, tecūq; in acie contra Pharnacē fuit: tuūq; hostem, esse duxit suū. Quae quidem a te in eam partem accepta sunt Cēsar, vt eum amplissimo Regis honore & nomine affeceris. Is igitur nō modo a te periculo liberatus, sed etiā honore amplissimo ornatus, arguit domi te suā interficere voluisse, qd tu, nisi eum furiosissimum iudicas, suspicari profecto nō potes, vt eī omittā, cuius tāri sceleris fuerit, in cōspectu deorū penatium necare hospite: cuius tantā importunitatis, omniū gentiū, atq; omnis memoriā clarissimū lumen extinguere: cuius tantā ferocitatis, victorē orbis terrarum nō extimescere: cuius tam inhumani, & ingrati animi, a quo rex appellatus esset, in eum Tyrannū inueniri: vt hęc omittam, cuius tāri furoris fuit: oēs Reges, quorū multi erāt finitimi, oēs liberos populos, oēs socios, oēs prouincias, omnia deniq; omniū arma contra se vnū excitare: quonā ille modo cū regno, cū domo, cum cōiuge, cū clarissimo filio distractus esset, tāto scelere nō modo perfecto, sed etiā cogitato! At credo hęc homo incōsultus & temerarius nō videbat, quis consideratior illo: q; rector: quis prudentior: q; hoc loco Deiotarū non tam ingenio, & prudentia, q; fide & religione vitē defendendū puto. nota tibi est hominis probitas C. Cēsar, notī mores, nota constantia, cui porro, qui modo Populi Romani nomen audiuit, Deiotari integritas, grauitas, virtus, fides nō fit audita! Qd igitur facinus, nec in hominem imprudētem cadere posset, propter metū presentis exitii: nec in facinorosum, nisi esset idē amentissimus: id vos & a viro optimo, & ab homine minime stulto cogitatū esse confingitis. At q; nō modo non credibiliter, sed ne suspitio se qdē. Cum, inquit, in castellum Luceium venisses, & domū Regis hospitis tui diuertisses, locus erat qdā, in quo erant ea cōposita, qbus te Rex munerare constituerat. huc te e balneo, prius q; accūberes, ducere volebat. ibi eī erant armati, q te interficerēt, in eo ipso loco collocati. En crimen, en causa, cur Regē fugitiuus, dominum seruus accuset. Ego mehercule Cēsar initio, cū est ad me ista causa delata, Phidippū medicū, seruū regiū, q cum legatis missus esset, ab ipso adolescente existimaui esse corruptū. hac suspitione sum perculsus: medicū indicem subornabit, finget videlicet aliquod crimen veneni, etsi a veritate longe, tamē a consuetudine criminandi nō multū res abhorrebat. Quid ait medicus: nihil de veneno, at id fieri potuit: primo occultius in portione, vel in cibo: deinde etiā impunius fit: qd cū est factū, negari potest, si palam te interemisset, omniū in se gentiū nō solū odia, sed etiā arma conuertisset. si veneno, Iouis illius qdē hospitalis numē nūq; celare potuisset, homines vero fortasse celasset, quod igit & occultius conari, & efficere cautius potuit, id tibi & medico callido, & seruo, vt putabat, fideli nō credidit! de armis, de ferro, de insidiis celare te noluit! At q; festiue crimen contexit! Tua te inquit eadē, quē semper, fortuna seruauit, negauisti tū te inspicere velle, quid postea! an Deiotarus re illo tempore nō perfecta, continuo dimisit exercitum: nullus erat alius insidiandi locus! At eodem te cum cœnauisses rediturū dixeras, itaq; fecisti: horā vnā aut duas eodem loco armatos, vt collocati fuerant, retinere magnum fuit! cum in conuiuio comiter, & iucūde fuisses, tū illuc iuisti vt dixeras. Quo in loco Deiotarum talem

Cui⁹ tāti.

Diuertis-
ses domū.

Impunius.

Oratio

erga te cognouisti, qualis Rex Attalus in P. Africani fuit: cui magnificentissima dona, ut
Vsq; ad scriptū legim⁹, vsq; ad Numantiā misit ex Asia: quæ Africanus inspectate exercitu accepit.
Numantiā Qd̄ cū presens Deiotarus regio & animo, & more fecisset, tu in cubiculū discessisti. Obscuro
Cæsar repte temporis illius memoriā: pone illū ante oculos diem: vultus hominū te intuē-
tium, atq; admirantiū recordare, num quæ trepidatio: num qui tumultus: nū quid, nisi mode-
rate, nisi quiete, nisi ex hominis grauisissimi & sanctissimi disciplina: qd̄ igitur causæ excogita-
ri potest, cur te lautū voluerit, cœnatū noluerit occidere: In posterū, inquit, diem dedit: ut
Lautus, cū in castellū Luceiū ventū esset, ibi cogitata perficeret. Non video causam loci mutandī, sed
tamē acta res criminose est. cū, inquit, vomere te post cœnā velle dixisses, in balneū te ducere
coeperunt. ibi em̄ erāt insidiæ. at te eadē tua fortuna seruauit. in cubiculū te ire malle dixisti.
Dii te perdāt fugitiue, ita nō modo nequā, & improbus, sed & fatuus, & amens es. qd̄ ille signa
anea in insidiis posuerat: quæ e balneo in cubiculū transferri nō possent: Habes crimina insi-
diarū, nihil em̄ dixit amplius. horū, inquit, erā cōsciū, qd̄ tū: ita demēs ille erat: ut eū, quem
consciū tantī sceleris habebat, a se dimitteret: Romā etiā mitteret: vbi & inimicissimū sciret
esse nepotē suū, & C. Cæsare, cui fecisset insidias: presertim cū is vn⁹ esset, q̄ posset de absente
se vindicare: Et fratres meos, inquit, q̄ erāt consciū, in vincula cōiecit. Cū igitur eos vinciret,
quos secum habebat, te solutū Romam mittebat, qui eadem scires, quæ illos scire dicis. Re-
liqua pars accusationis duplex fuit, vna, regē semper in speculis fuisse, cū a te animo esset alie-
no. altera, exercitum eum cōtra te magnum cōparasse. De exercitū dicā breuiter ut cætera
nunq̄ eas copias rex Deiotarus habuit, quibus inferre bellum populo Ro. posset, sed quibus fi-
nes suos ab excursionibus hostiū, & latrocinii tueret, & Imperatoribus nostris auxilia mit-
teret. Atq; antea quidem maiores copias alere poterat, nunc exiguas vix tueri potest. At mi-
fit ad Cælium nescio quem, sed eos, quos misit, q̄ ire noluerunt, in vincula coniecit. non quæ-
ro q̄ verisimile sit, aut non habuisse regem quos mitteret: aut eos, quos misisset, non paruif-
se: aut qui dicto audientes in tanta re non fuissent, eos vincētos potius q̄ necatos fuisse. Sed
Audientes dicto, tamen cum ad Cælium mittebat, vtrum causam illam victam esse nesciebat: an Cælium istū
magnum hominem putabat: quem profecto is, qui optime nostros homines nouit, vel quia
non nosset, vel si nosset, contemneret. Addidit etiā illud, equites non optimos misisse. Ve-
teres credo Cæsar: nihil ad tuum equitatum. Sed misit ex iis, quos habuit, electos. At nescio
quem ex eo numero seruum iudicatum, non arbitror: non audiui. sed in eo, etiam si accidisset,
culpam Regis nullam fuisse arbitrarer. Alieno autem a te animo fuit. quomodo: sperauit
credo difficiles tibi Alexandria fore exitus propter regionis naturam, & fluminis. At eo
ipso tempore pecuniam dedit, exercitum aluit, quem Asia præfeceras, ei nulla in re defuit:
tibi victori non solum ad hospitium, sed ad periculum etiam, atq; ad aciem præsto fuit. Se-
cutum est bellum Africani. graues de te rumores sparsi, qui etiam furiosum illum Cæ-
lium excitauerunt. quo tum erga te Rex animo fuit: qui auctonatus sit, seseq; expoliare ma-
luerit, q̄ tibi pecuniam non subministrare. At eo inquit tempore ipso Niceam, Ephesumq;
Auctiona- mittebat, qui rumores Africanos exciperent, & celeriter ad se referrent. Itaq; cum esset ei
tus, nunciatum, Domitium naufragio periisse, te in castello circumfederali, de Domitio dixit ver-
Pereāt ami sum Græcum eadem sententia, qua etiam nos habemus Latinū: Pereant amici, dum vna ini-
ci, dū vna mici intercitant, quod ille, si esset tibi inimicissimus, nunq̄ tamen dixisset. ipse enim mansue-
inimici in- tus, versus immanis, qui autem Domitio poterat esse amicus, qui tibi esset inimicus: tibi por-
tercitant. ro inimicus cur esset: a quo cum vel interfici belli lege potuisset, Regem & se, & filium suum
constitutos esse meminisset: Quid deinde furcifer: quo progreditur: ait hac latitā Deiotar-
um elatum, vino se obruisse, in conuiuioq; nudum saltauisse. quæ crux huic fugitiuo po-
test satis supplicii afferre: Deiotarum saltantem quisq; aut ebrium vidit vnq;: omnes sunt in
illo Rege virtutes, quod te Cæsar ignorare non arbitror, sed præcipue singularis, & admi-
randa frugalitas. et si hoc verbo scio laudari Reges non solere. Frugi hominem dici, non
Regiē vir- multum laudis habet in Rege, fortem, iustum, seuerum, grauem, magnanimū, largum, bene-
tutes, ficum, liberalem, hæ sunt regiæ laudes. illa priuata est, ut volet quisq; accipiat, ego tamen
Frugalitas frugalitatem, id est modestiam & temperantiam virtutem esse maximam iudico. hæc in illo
est ab ineunte ætate, tum a cuncta Asia, tum a magistratibus legatisq; nostris, tum ab Equi-
tibus Romanis, qui in Asia negotiati sunt, perspecta, & cognita. Multis ille quidem gradibus
officiorum erga Rempublicam nostram ad hoc regium nomen ascendit. sed tamen quicquid

a bellis Populi Romani vacabat, cum hominibus nostris consuetudines, amicitias, res, rationesque iungebat, ut non solum Tetrarcha nobilis, sed optimus paterfamilias, & diligentissimus agricola, & pecuarius haberetur. Qui igitur adolescens nondum tanta gloria praeditus nihil unquam nisi seuerissime, & grauissime fecerit: is ea existimatione eaque aetate saltauit! Imitari potius Castor autem mores, disciplinamque debebas, quam optimo & clarissimo viro fugitiui ore maledicere. Quod si saltatore autem habuisses, neque enim virum, unde pudoris pudicitiaeque exempla peterent: tamen hoc maledictum minime in illam aetatem conueniret, quibus ille studiis ab ineunte aetate se imbuerat, non saltandi, sed bene ut armis, optime ut equis uteretur: ea tamen illum cuncta iam aetate exacta defecerant. Itaque Deiotarum cum plures in equum sustulissent: quod herere in eo senex posset, admirari solebamus. hic vero adolescens, qui meus in Cilicia miles, in Graecia commilito fuit, cum in illo nostro exercitu egret cum suis delectis equitibus, quos una cum eo ad Pompeium pater miserat, quos concursus facere solebat: quod se iactare: quod se ostentare: quod nemini in illa causa studio, & cupiditate concedere: cum vero exercitu amisso, ego qui pacis semper auctor fui, post Pharfalicum autem praelium suator fuissem armorum non deponendorum, sed abiiciendorum, hunc ad meam auctoritatem non potui reuocare, quod & ipse ardebat studio ipsius belli, & patri satisfaciendum esse arbitrabatur. Felix ista domus, quae non impunitate solum adepta sit, sed accusandi etiam licentia. calamitosus Deiotarus, qui ab eo, qui in iisdem castris fuerit, non modo apud te, sed etiam a suis accusetur. Vos vestra secunda fortuna Castor non potestis sine propinquorum calamitate esse contenti. Sint sane inimicitiae, quae esse non debebant. Rex enim Deiotarus vestram familiam abiectam, & obscuram e tenebris in lucem vocauit. quis tuum patrem antea qui esset, quam cuius gener esset, audiuit! Sed quis ingratus, & impie necessitudinis nomen repudiaueritis, tamen inimicitias hominum more gerere poteratis, non ficto crimine infectari, non expetere vitam, non capitis arcessere. Esto concedatur haec quoque acerbitas, & odii magnitudo. adeo neque ut etiam omnia vitae, salutisque communis, atque etiam humanitatis iura violentur: seruum sollicitate re verbis, spe, praemiisque corrumpere, adducere domum, contra dominum amare, hoc est non vni propinquo, sed omnibus familiis bellum nefarium indicere. Nam ista corruptela serui si non modo impunita fuerit, sed etiam a tanta auctoritate approbata, nulli parietes nostram salutem, nullae leges, nulla iura custodient. Vbi enim id, quod intus est, atque nostrum, impune euolare potest, contra quod nos pugnare: sit in dominatu seruitus, in seruitute dominatus. O tempora, O mores: Cn. Domitius ille, quem nos pueri Consul, Censor, Pontificem maximum vidimus, cum Tribunum plebis M. Scaurum principem ciuitatis in iudicium populi vocauisset, Scaurique seruus ad eum clam domum venisset, & crimina in dominum delaturum se esse dixisset, comprehendi hominem iussit, ad Scaurumque deduci. Vide quid intersit: etsi iniue Castorem Domitio comparo, sed tamen ille inimico seruum remisit. tu ab auo abduxisti. ille incorruptum audire noluit. tu corrupisti. ille adiutorem seruum contra dominum repudiauit. tu etiam accusatorem adhibuisti. At semel iste est corruptus a vobis: nonne cum esset productus, & cum tecum fuisset, refugit ad legatos! nonne etiam ad hunc Cn. Domitium venit! nonne audiente hoc Ser. Sulpitio clarissimo viro, qui tum casu apud Domitium coenabat, & hoc T. Torquato optimo adolescente, se a te corruptum, tuis praemiis in fraudem impulsus esse confessus est! Quae est ista tam impudens, tam crudelis, tam immoderata inhumanitas! Idcirco in hanc urbem venisti: ut huius urbis iura & exempla corrumperes: domesticaeque tua inhumanitate nostrae ciuitatis humanitatem inquinares! At quae acute collecta crimina! Blesamius inquit, eius enim nomine optimi hominis, nec tibi ignoti, maledicebat tibi: ad regem inquit scribere solebat, te inuidiose Tyrannum existimari: statua inter Reges posita animos hominum vehementer offensos, plaudere tibi non solere. nonne intelligis Caesar, ex verbis maleuolorum fermunculis haec ab istis esse collecta! Blesamius Tyrannum Caesarem scriberet: multorum enim ciuium capita viderat: multos iussu Caesaris vexatos, verberatos, necatos: multas afflictas, & euersas domos: armatis militibus refertum forum: quae semper in ciuili victoria sensimus, ea te victore non vidimus. solus inquam es C. Caesar, cuius in victoria ceciderit nemo nisi armatus, & quem nos liberi in summa Reip. libertate nati non modo non Tyrannum, sed etiam clementissimum in victoria videmus ducem: is Blesamio, qui viuit in regno, Tyrannus videri potest! Nam de statua quis queritur: vna praesertim: cum tam multas videat! Valde enim inuidendum est eius statuae, cuius trophaeis non inuidemus. Nam si locus affert inuidiam, nullus locus est ad statuam quidem rostris clarior. De plausu autem quod respondeat: qui nec desideratus unquam a te est, & nonnunquam obstupefactis hominibus ipsa admiratione compressus est, & fortasse eo pra-

Arcessere capitis.

Cn. Domitii integritas.

Sermuculi

Oratio

Antiochi de regno dictum. Tauro tenus.

termiffus, quia nihil vulgare te dignū videri potest. Nihil a me arbitror pretermiffum, sed aliqd ad extremā caufe partē referuatum. id autem aliqd est: te vt plane Deiotaro reconciliet oratio mea. Non em iam metuo, ne tu illi succenseas. illud vereor, ne tibi illū succēdere aliqd suspicere, qd abest longiffime mihi crede Cefar. Quid em retineat p te meminit, non qd amiferit: neq se a te mulctatū arbitratur: sed, cum existimaret multis tibi multa esse tribuenda, quæ minus assequi in altera parte potuiffet, ea sumeres ab illo nō recusauit. Etenim si Antiochus magnus ille Rex Afie, cū postea q a Scipione deuictus Tauro ten⁹ regnare iuffas esset: omnemq hanc Afiam, quæ est nunc nostra prouincia, amiffisset: dicere est solitus, benigne sibi a populo Ro. esse factum, q nimis magna procuratione liberatus modicis regni terminis yteretur: potest multo facilius se Deiotarus consolari. Ille enim furoris mulctā sustinuerat, hic erroris. Omnia tu Deiotaro Cefar tribuiffi, cum & ipsi, & filio nomen regium cōcessiffi. Hoc nomine retento atq conseruato, nullū beneficiū populi Romani, nullum iudiciū de se Senatus imminutū putat: magno animo & erecto est, nec vnq succumbet inimicis, ne fortunę quidem. Multa se arbitratur & pperiffē antea factis, & habere in animo, atq virtute, quæ nullo modo possit amittere. Quæ em fortuna: aut qs casus: aut quæ rāta possit iniuria, omnium Imperatorū de Deiotaro decreta delere! Ab omnibus em est ornatus: qui, postq in castris esse potuit per etatem, in Asia, Cappadocia, Ponto, Cilicia, Syria, bella gesserunt. Senatus vero iudicia de illo tam multa, tamq honorifica, quæ publicis Populi Ro. literis, monumentisq consignata sunt, quæ vnq vetustas obruet: aut quæ tanta delebit obliuio! Quid de virtute eius dicam: quid de magnitudine animi: grauitate: constantia: quæ omnes docti, atq sapientes summa, quidam etiam sola bona esse dixerunt: hisq nō modo ad bene, sed etiā ad beate viuendū contentā virtutē esse. Hęc ille reputās, & dies, & noctes cogitans, nō modo tibi non succēset (esset em non solum ingratus, sed etiā amens) verū oēm tranquillitatem, & quietē senectutis acceptā refert clementię tuę. Quo qdem animo cum antea fuit, tum nō dubito quin tuis literis, quarū exemplū legi, quas ad eum Tarracone huic Blefamiō dediffi, se magis etiam exerit, ab omiq sollicitudine abstraxerit. Iubes em eū bene sperare, & bono esse animo. qd scio te nō frustra scribere solere. Memini em iisdē fere verbis ad me te scribere, meq tuis literis bene sperare non frustra esse iussum. Laboro equidē Regis Deiotari causa, quocū mihi amicitia Resp. conciliauit, hospitiiū voluntas vtriusq coniunxit, familiaritatē cōsuetudo attulit, summa vero necessitudinē magna eius officia in me, & in exercitū meū effecerunt: sed cū de illo laboro, tū de multis ampliffimis viris, qbus semel ignotū a te esse oportet, nec beneficiū tuum in dubiū vocari, nec harere in animis hominū sollicitudinem sempiternam, nec accidere, vt quisq te timere incipiat eorū, qui semel a te sint liberati timore. Non debeo C. Cefar, qd fieri solet in tantis periculis, tentare, quonā modo dicēdo misericordiam tuam cōmouere possim, nihil opus est. occurrere ipsa solet supplicibus, & calamitosus nullius oratione euocata, propone tibi duos reges: & id animo contemplare, qd oculis nō potes: dabis profecto misericordię, qd iracundię negauiffi. Multa sunt tuę clementię monumenta, sed maxime eorum incolu mitates, quibus salutē dediffi. Quæ si in priuatis gloriosa sunt, multo magis cōmemorabunt in regibus. Semper regium nomen in hac ciuitate sanctum fuit. sociorū vero regū, & amicorū, sanctiffimū. Quod nomen hi reges te amitterent, te victore timuerunt: retentū vero, & a te confirmatū posteris etiā suis tradituros esse cōfido. Corpora vero sua, pro salute Regū suorum hi legati tibi regū tradunt, Hieras, & Blefamius, & Antigonus tibi, nobisq omibus iādiu notī, eademq fide, & virtute præditus Dorylaus, qui nuper cum Hiera legatus est ad te missus: tum Regum amiciffimi, tum tibi etiam probati, vt spero. Exquire de Blefamiō, nū quid ad Regem contra dignitatem tuam scripserit: Hieras quidē causam oēm suscipit, & criminibus illis pro Rege se supponit reum: memoriam tuam implorat, qua vales plurimū. negat vnq se a te in Deiotari Tetrarchia pedem discessiffē: in primis finibus tibi se presto fuisse dicit, vsq ad vltimos profecutum: cum e balneo exiffes, tecum se fuisse: cum illa munera inspexiffes cœnatus: cum in cubiculo recubuiffes: eandemq assiduitatē tibi se præbuisse postridie, quā obrem, si quid eorum, quæ obiecta sunt, cogitatum sit: non recusat, quin id facinus suum iudices. Quocirca C. Cefar velim existimes, hodierno die sentētiā tuam, aut cū summo dedecore miserrimam pestem importaturam esse regibus, aut incolumē famā cum salute. Quorum alterum optare illorum crudelitatis est, alterum conseruare clementię tuę.

Refert acceptam.

Ignotū ab ignosco.

Regiū nomē sanctū Ro.

oratio M. Antonii
mis ciuibus cōfir
habebat domi de re
bat: summa cū dign
erat notū omnibus
pretereā neminē. N
clariffimo viro vol
geretur. Multa pre
tura, quæ vim iam r
dem diximus. Scrip
mo studio securi f
dam videbat ob
q pignus ab eo Re
fuisse, propter ppe
periculo paucis po
uaserat. atq hæc o
abfuisse, credo ei
in dies latius: iudē
magis magisq per
animaduertio fuit
liberos: talisq eue
pus ab illo vno die
nihil per Senatū, m
se audere negabit
gum seruire deiecer
dabant. Veteran
nem earū rerū, quæ
q videre, haberōp i
Senatus cogendi fo
admirationis habet
nō sine causa vira
laudabatur. quæ ta
tuit. verus sum, p
si essem cōmoratus
ti deruliffent. ab eo
in eū ipsum locū, v
tis, & familiaris me
plures ad me veni